

1. peatükk

ÕHTUTAEVAST katsid violetsed, äsjanopitud ploomide karva viirud ning kui ma kakskümmend miili läbi paksu, peaaegu läbimatu tamme- ja männivõsa kulgeva asfalttee lõppu jõudsin ja Angola vangla peavärava ees seisma jäin, oli sadama hakanud kerget vihma. Aia taga palvetasid surmanuhtluse vastased aktivistid – preestrid, erariietes nunnad, Louisiana Ülikooli õpilased, põlevad küünlad peos. Kuid sinna oli kogunenud ka teine rühm – veidravõitu segu korbivendadest ja maakatest. Nad jõid purustatud jääga täidetud vahtplastkülmakastidest võetud õllesid, laulsid „Hõõgu, hõõgu, väike ussike“ ja hoidsid üleval silte, millele oli kirjutatud „SEE BUD ON SULLE, MASSINA“ ja „KÄIVITA OMA GRILLTOIDUKETT JUBA TÄNA, JOHNNY“.

„Leitnant Dave Robicheaux, New Orleansi politsei,“ ütlesin valvurile värava juures. Näitasin talle oma ametimärki.

„Ah, leitnant. Te olete mul nimekirjas. Ma sõidan teiega koos Plokki,“ ütles ta ja istus mu autosse. Tema khakivärvi varrukad olid päikesest põlenud käsivarte kohale üles kääritud ning tal olid Põhja-Louisiana kungasmaa inimeste selged rohelised silmad ja tugevad näojooned. Ta lõhnas natuke kuivanud higi, närimistubaka ja talgipulbri järele. „Ma ei teagi, kumb kamp mulle rohkem närvidele käib. Need usklikud teevad näo, nagu me praeks kedagi liiklusrikkumise pärast, ja siltidega poisid ei ole vist ülikoolis eriti naist saanud. Jäate te ürituse lõpuni?“

„Ei jää.“

„Teie saitegi selle tüübi kätte?“

„Ta oli lihtsalt üks madala taseme mutriku, kellega aeg-ajalt kokku puutusin. Mina ei võtnud teda kunagi millegagi vahele. Ma tegelikult arvan, et ta keeras oma töid rohkem untsu kui lõpule viis. Võib-olla võeti ta gängsteriks ainult tänu vähemustepoliitikale.“

Valvur ei naernud. Ta silmitses läbi autoakna vanglapõllu üüratut lamedat välja ja ta silmad tõmbusid pilukile iga kord, kui me mõnest kruusateed pidi kõndivast töölt tulevast vangist möödusime. Vangla põhiline elamukorpus, rida kahekorruselisi range režiimiga magalaid, mis olid okastraataiaga piiratud ning sildade ja spordiväljakutega ühendatud ja mida üheskoos hüüti Plokiks, säras valguse käes nagu vihmamärg koobalt ning kauguses nägin ma kirurgilise täpsusega veetud suhkruroo- ja bataadipõlde, punase ehavalguse taustal paistvat üheksateistkümnendast sajandist pärit laagrivaremete siluetti ja Mississippri kaldapealsel tuules painduvaid pajusid, mille varjus oli nii mõnegi tapetud vangi viimne puhkepaik.

„Kas tooli hoitakse ikka Punase Kübara majas?“ küsisin ma.

„Just nimelt. Seal tehakse neile raiskadele kütet. Teate, kuidas see maja sihukse nime sai?“

„Tean küll,“ ütlesin ma, aga ta ei kuulanud.

„Vanasti, enne kui nad tigatedaid vange Plokki luku taha panema hakkasid, sunniti neid jõe ääres tööle ja pandi neile selga triibulised riided ja sihuksed punaseks värvitud õlgkübarad. Öösel siis võeti nad alasti, keha otsiti läbi ning pärast aeti nad Punase Kübara majja ja riided visati järele. Akende ees ei olnud midagi ja moskiitod tegid kristlase ka sihukestest meestest, kellest pesapallikurikas jagu ei saanud.“

Ma parkisin auto ära ja me sisenesime Plokki, läksime läbi esimesest kinnipidamisalast – seal hoiti nii kitsesid kui ka ohtlikke tegelasi –, kõndisime mööda spordiväljakute vahel asuvat pikka, eredalt valgustatud silda, mis viis järgmisesse magalasse, läbisime veel ühe hüdrauliliste lukkudega piiratud vaheala, kus kaks valvurit

laua taga kaarte tagusid ja kus lakke riputatud silt ütles, et relvaga edasi minna ei tohi, jõudsimme vabaaja- ja söögisaali, kus mõned mustanahalised kinnipeetavad lükkasid elektrilisi vahatamismasinaid mööda kiiskavaid põrandaid, ning lõpuks kõndisime rauast keerdtrepist üles väiksesse range režiimiga osakonda, kus Johnny Massina veetis oma elu viimast kolme tundi.

Värava juurest kaasa tulnud valvur lahkus minust ja teine valvur tõmbas üksikut hooba, mis nihutas kongiukse kõrvale. Johnny kandis valget särki, musti pükse ja musti Air Force'i korvpallitosse valgete sokkide otsas. Tema musta- ja hallisegused krässus juuksed tilkusid higist ja ta näol oli vanapaberi värv ja tekstuur. Ta vaatas mulle oma koiku pealt otsa ning ta silmad olid tulised ja säravad ja ülahuule kohal pärlendas niiskus. Ta hoidis kollaseks tõmbunud sõrmede vahel Cameli sigaretti ja põrand ta jalgade ümber oli konidest kaetud.

„Normaalne, et tulid, Vööt. Ma ei old kindel, kas sa jõuad,“ ütles ta.

„Kuidas on, Johnny?“

Ta võttis kätega reitest kinni ja vaatas põrandale, siis jälle mulle otsa. Ma nägin, et ta neelatas.

„Kui hirmul sa kõige rohkem oled old?“ küsis ta.

„Vietnamis oli paar hetke.“

„Õigus jaa. Sa olid ju seal, eks?“

„Ma olin kuuekümne neljandal, enne kui päris hulluks läks.“

„Sa olid kindlasti hea sõdur.“

„Olin lihtsalt elus sõdur.“

Tundsin end selle märkuse pärast kohe lollisti. Ta luges mu näost kahetsust.

„Ära põe,“ ütles ta. „Mul on sulle ilgelt palju asju rääkida. Vaata, kas mäletad, kui sa vedasid mind sinna anonüümsete alkohoolikute trehvunksidele? Seal oli see samm, mis te tegite, kui tahtsite midagi üles tunnistada. Kuidas selle kohta öeldi?“

„Samm number viis – tunnistame Jumalale, iseendale ja mõnele teisele inimesele oma väärade tegude tõelist olemust.“

„Vot see. No ma tegin selle ära. Eile hommikul ühele neegrist preestrile. Ma rääkisin talle kõik halvad asjad, mis ma kunagi teind olen.“

„See on väga hea, Johnny.“

„Ei, kuula mind. Ma rääkisin talle tõtt ja ma rääkisin talle ikka päris räigetest teemadest, seksuaalsetest asjadest, mille pärast mul on alati piinlik old ja millest ma kunagi aru ei saand. Saad aru, mis ma mõtlen? Ma ei hoidnud mitte midagi tagasi. Ja ma rääkisin talle nendest kahest tüübist, kelle ma oma elus külmaks olen teind. Ühe viskasin teel Havannasse üle reisilaeva parda ja 1958 tegin Bugsy Siegeli onupojale jahipüssiga otsa peale. Kas sa tead, mis see tähendab, kui sa Bugsy Siegeli sugulase ära kustutad? Pärast, kui olin preestrile ära rääkind, siis ma rääkisin valvurile ja vanglaülema asetäitjale ka. Tead, neil tühastund debiilidel oli savi sellest.“

Oota, las ma räägin lõpuni. Ma rääkisin sellest kõigest sellepärast, et keegi peab uskuma, et seda eite ma ei mõrvand. Ma ei viskaks mingit tšikki hotelliaknast alla, Vööt. Ma ei saa mingit kaifi sellest, et mind siin ära kärsatatakse. Eks mingis mõttes teeb see nüüd asjad tasa, aga ma tahaks, et need vördjad teaks, et ma vajutasin nupule ainult sihukeste tüüpide puhul, kes mängisid samade reeglite järgi kui mina. Saad sa aru sellest?“

„Usun, et saan. Minul ka on hea meel, et sa viienda sammu ära tegid, Johnny.“

Ta naeratas esimest korda. Ta nägu küütles valguse käes. „Kuule, ütle mulle ühte asja. Kas Viisakas Jimmie on tõesti su vend?“

„Täna peal kuuleb igasugust paska.“

„Teil on mõlemil sihukesed mustad *cajun*'i* juuksed, mille sees on valge laik, just nagu teis oleks skungi verd.“ Ta naeris. Ta mõte rändas eemale kolme tunni pärast ette võetavast teekonnast Punase

* *Cajun*'id – teatud varastest prantsuse kolonistidest põlvnev etniline vähemusgrupp Louisianas ja Texas. (Siin ja edaspidi tõlkija märkused.)

Kübara majja, rauast kett vöö küljes. „Ükskord tellis ta meilt oma klubidesse pokkeriautomaadid. Kui me need üles olime pand, ütlesime talle, et nüüdsest peale ostab ta kõik automaadid meie käest – suitsud, Pac-Manid ja kummid. Ta ütles, et kummiautomaate ta ei taha, et tal on peened klubid ja kantossid sinna ei kõlba. Me ütlesime, et tal ei ole valikut, et ta kas ostab kogu kupatuse või talle ei tehta enam pesumajateenust, ametiühinguvennad panevad ta kõnniteele piketi üles ja terviseamet avastab, et ta nõudepesijatel on leepira. Nii, ja mis tema siis teeb? Ta kutsub Didoni Giacano, Didi Gee enda, koos kogu perega oma restorani lasanjet sööma ja nood laekuvad pühapäeva pärastlõunal nagu üks hunnik äsja Palermo laeva pealt maha tulnud *cafoni*’sid*, sest Didi arvab, et Jimmiel on head tutvused ja ta võib teha ta Kolumbuse Rüütliks** või midagi sihukest. Didi Gee kaalub mingi sada nelikümmend kilo ja ta on karvane nagu loom. New Orleansis hirmutab ta kõigil junni jahedaks. Aga mamma on tal sihuke kokkukuivand Sitsiilia tädi, kes näeb välja nagu mustadesse kaltsudesse mähitud muumia ja virutab ikka veel Didile lusikaga vastu kätt, kui too üle laua küünitab, selle asemel et küsida.

Nii et keset sööki hakkab Jimmie Giacano mammale rääkima, kui tore inimene Didi Gee on ja kuidas kaubanduskojas ja ettevõtjate liidus arvavad kõik, et ta on linnale suur võit, ja kuidas Didi ei lase kellegil oma sõpru kiusata. Näiteks mingid sitakotid, ütleb ta, püüdsid Jimmie restoranidesse mingeid automaate panna, mida Jimmie, kes on hea katoliiklane, ei soovi. Giacano mamma võib ju näha välja, nagu ta oleks tehtud kuivatatud pastast, aga tema tulised väiksed mustad silmad ütlevad kõigile, et ta teab, millest Jimmie räägib. Jimmie ütleb, et siis vedas Didi automaadid õue, peksis vasaraga sodiks ja sõitis restorani tagahoovis suure autoga nende peal edasi-tagasi.

* *Cafone* – madalat päritolu ja matslikult käituv itaalia-ameeriklane.

** Kolumbuse Rüütliid (Knights of Columbus) – eksklusiivne katoliiklik meesteorganisatsioon.